Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
NIILO JÄÄSKINEN IŠVADA,
pateikta 2012 m. kovo 29 d.[1]

Byla C-509/10

Josef Geistbeck,
Thomas Geistbeck
prieš
Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

(Bundesgerichtshof (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Intelektinė ir pramoninė nuosavybė — Reglamentas (EB) Nr. 2100/94 — Augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje sistema — Pareiga mokėti tinkamą atlyginimą tokios apsaugos savininkui ir atlyginti jo patirtą žalą — Tinkamo atlyginimo nustatymo kriterijai — Pažeidimas — Reglamentas (EB) Nr. 1768/95 — Ūkininkams taikoma išlyga — Kontrolės ir stebėjimo išlaidos“

I – Įžanga

1. *Bundesgerichtshof* (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą visų pirma susijęs su Reglamento (EB) Nr. 2100/94[2] (toliau – pagrindinis reglamentas) dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 14 ir 94 straipsnių bei Reglamento (EB) Nr. 1768/95[3] (toliau – įgyvendinimo reglamentas), įgyvendinančio pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje numatytos žemės ūkio išimties taisykles, aiškinimu.

2. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja ginčą tarp ūkininkų Josef ir Thomas Geistbeck (toliau – J. ir T. Geistbeck) bei *Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH* (toliau – STV), atstovaujančios saugomų augalų veislių *Kuras, Quarta, Solara, Marabel* ir *Secura* savininkų interesams. Šis ginčas iš esmės susijęs su santykiu tarp pagrindinio reglamento 14 straipsnyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos (taip pat vadinamos išlyga ūkininkams) ir tinkamo atlyginimo pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį, kurį pažeidimo atveju privaloma sumokėti saugomos augalų veislės savininkui.

3. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo pirmiausia prašoma atsakyti, kokį metodą reikia taikyti norint apskaičiuoti minėtą tinkamą atlyginimą augalų veislės savininkui, kai pagal išlygą ūkininkams leidimą panaudoti augalinę medžiagą, gautą nuėmus derlių, turintis ūkininkas nedeklaravo dalies šios augalinės medžiagos ir taip pažeidė pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas minėtų ūkininkų pareigas, kurių laikytis būtina, kad ši išlyga galiotų.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentas (OL L 227, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 16 t., p. 390).

3 — 1995 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (OL L 173, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 18 t., p. 63), iš dalies pakeistas 1998 m. gruodžio 3 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2605/98 (L 328, p. 6; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 24 t., p. 162).

4. Taigi nagrinėjant pateiktus klausimus reikia užtikrinti priešingų interesų pusiausvyrą. Kaip pastebėjo generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer, reikia užtikrinti pusiausvyrą tarp, viena vertus, bendros žemės ūkio politikos pagrindinio tikslo, t. y. poreikio gausinti žemės ūkio veiklos vaisius ir užtikrinti žemės ūkio produkciją, ir, kita vertus, būtinybės užtikrinti selekcininkų teises, kurie aktyviai dalyvauja pramonės ir mokslo tyrimų bei technologijų plėtros politikoje ir siekia, kad būtų nustatyta tinkama norminė bazė, kuri skatintų jų veiklą Europos Sąjungoje, nepažeidžiant nagrinėjamais teisės aktais siekiamų tikslų [4].

5. Taigi ši byla suteiks galimybę Teisingumo Teismui papildyti Sprendime *Schulin* [5] įtvirtintą praktiką ir visų pirma išdėstyti savo požiūrį į tinkamą atlyginimą, kai augalų veislės naudojimas pripažįstamas pažeidimu, ir priimti sprendimą dėl pusiausvyros, kurią reikia užtikrinti tarp interesų, kuriais grindžiami augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje teisės aktai.

II – Teisinis pagrindas

A – *Pagrindinis reglamentas*

6. Iš pagrindinio reglamento [6] 5 konstatuojamosios dalies matyti, kad skatinant išvesti naujas veisles ir jas gerinant reikėtų, palyginti su dabartine padėtimi, gerinti teisinę apsaugą visiems augalų veislių selekcininkams.

7. Remiantis šio reglamento 17 konstatuojamąja dalimi, naudojimasis augalų veislių teisine apsauga Bendrijoje turi būti sąlygojamas apribojimų, nusakomų nuostatose, priimtose visuomenės labui.

8. Šiuo klausimu minėto reglamento 18 konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad ankstesnėje konstatuojamojoje dalyje nurodyti visuomenės interesai apima žemės ūkio gamybos užtikrinimą, todėl ūkininkams tam tikromis sąlygomis turi būti leista dauginimui naudoti derliaus produktus.

9. Pagal pagrindinio reglamento 11 straipsnio 1 dalį teisę į augalų veislių teisinę apsaugą Bendrijoje turi selekcininkas, t. y. „veislę sukūręs arba atradęs ir išskyręs asmuo“.

10. Pagrindinio reglamento 13 straipsnyje „Augalų veislių teisinės apsaugos savininko Bendrijoje teisės ir draudžiami veiksmai“ nurodyta:

„1. Augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje poveikį sudaro augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje savininko ar savininkų, toliau vadinami „savininku“, teisė atlikti 2 dalyje nustatytus veiksmus.

2. Nepažeidžiant 15 ir 16 straipsnių nuostatų, savininko leidimas yra būtinas, kad su saugomos augalų veislės dauginamąja medžiaga arba saugomos veislės surinkta augaline medžiaga, toliau bendrai vadinamų „medžiaga“, būtų galima atlikti šiuos veiksmus:

a) gaminti ar dauginti (veisti);

<...>

4 — Šiuo klausimu žr. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvados byloje, kurioje buvo priimtas 2006 m. birželio 8 d. Sprendimas *Deppe ir kt.* (C-7/05-C-9/05, Rink. p. I-5045), 22 ir 23 punktus.

5 — 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimas (C-305/00, Rink. p. I-3525). Taip pat žr. 2004 m. kovo 11 d. Sprendimą *Jäger* (C-182/01, Rink. p. I-2263); 2004 m. spalio 14 d. Sprendimą *Brangewitz* (C-336/02, Rink. p. I-9801); minėtą Sprendimą *Deppe ir kt.* ir 2011 m. spalio 20 d. Sprendimą *Greenstar-Kanzi Europe* (C-140/10, Rink. p. I-10075).

6 — Tarptautiniu lygmeniu augalų veislių apsauga įgyvendinama Tarptautinės intelektinės nuosavybės organizacijos konvencija, t. y. Tarptautine konvencija dėl naujų augalų veislių apsaugos. Europos bendrija prisijungė prie šios konvencijos 2005 metais (2005 m. gegužės 30 d. Tarybos sprendimas 2005/523/EB, patvirtinantis Europos bendrijos prisijungimą prie Tarptautinės konvencijos dėl naujų augalų veislių apsaugos, su pakeitimais, padarytais 1991 m. kovo 19 d. Ženevoje (OL L 192, p. 63)). Sąjungos teisės aktai iš esmės grindžiami šios konvencijos nuostatomis.

Savo leidimą savininkas gali susieti su sąlygomis ir apribojimais.“

11. Pagrindinio reglamento 14 straipsnyje įtvirtinta tokia išlyga ūkininkams:

„1. Nepaisant 13 straipsnio 2 dalies nuostatų ir siekiant užtikrinti žemės ūkio gamybą, ūkininkams leidžiama dauginimo tikslams lauke savo ūkyje naudoti augalinę medžiagą, gautą nuėmus dauginamosios medžiagos, išskyrus hibridines ar sintetines veisles, kurioms yra taikoma augalų veislių teisinė apsauga Bendrijoje, derlių.

<...>

3. Siekiant, kad įsigaliotų 1 dalyje nurodytas nukrypimas ir kad būtų apsaugoti teisėti selekcininko ir ūkininko interesai, <...> sąlygos <...> turi būti nustatytos remiantis šiais kriterijais:

<...>

— iš smulkių ūkininkų nereikalaujama mokėti jokio selekcinio mokesčio savininkui; <...>

<...>

— iš kitų ūkininkų reikalaujama mokėti savininkui teisingą selekcinį mokestį, kuris yra gerokai mažesnis už tos pačios veislės dauginamosios medžiagos, auginamos tame pačiame plote, licencinį mokestį; <...>

— kontroliuoti, kaip laikomasi šio straipsnio nuostatų ar vadovaujantis šiuo straipsniu priimtų nuostatų, yra savininkų išimtinės atsakomybės reikalas; <...>

— reikalingą informaciją savininkams jų prašymu teikia ūkininkai ir perdirbimo paslaugų tiekėjai <...>.“

12. Pagrindinio reglamento 94 straipsnyje „Pažeidimas“ nustatyta:

„1. Asmeniui, kuris:

a) neturėdamas teisės atlikti veiksmus su veisle, kuriai yra suteikta teisinė apsauga Bendrijoje, atlieka vieną iš 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų veiksmų

<...>

savininkas gali pareikšti ieškinį dėl tokio pažeidimo arba reikalauti tinkamo žalos atlyginimo [tinkamo atlyginimo], arba ir dėl vieno, ir dėl kito.

2. Kiekvienas asmuo, kuris veikia tyčia ar dėl neatsargumo, privalo atlyginti savininkui ir visą tolesnę dėl to veiksmo patirtą žalą. Nedidelio neatsargumo atvejais tokie reikalavimai gali būti sumažinti pagal tokio nedidelio neatsargumo laipsnį, bet jokiu būdu ne tokiu mastu, kad jie būtų mažesni už pažeidimą padariusio asmens iš to gautą naudą.“

B – *Įgyvendinimo reglamentas*

13. Pagal įgyvendinimo reglamento 3 straipsnio 2 dalį savininko teisėmis ir pareigomis, numatytomis pagrindinio reglamento 14 straipsnio nuostatose, „gali remtis pavieniai turėtojai [savininkai], keli turėtojai [savininkai] bendrai arba turėtojų [savininkų] organizacija, įsteigta Bendrijoje Bendrijos, nacionaliniu, regioniniu arba vietos mastu“.

14. Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnyje „Atlygio dydis“ nustatyta:

„1. Pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką teisės savininkui mokamo teisingo atlygio dydis gali būti sutarties tarp savininko ir atitinkamo ūkininko objektas.

2. Jeigu tokia sutartis nesudaryta arba netaikoma, atlygio dydis yra gerokai mažesnis negu mokestis, imamas tame pačiame rajone už žemiausios tos pačios veislės, tinkamos oficialiai sertifikuoti, kategorijos dauginamosios medžiagos gamybą, kuriai suteikta licencija.

<...>

5. Jeigu 4 dalyje minimas susitarimas netaikomas 2 daliai, turi būti mokamas atlygis, lygus 50 % sumos, mokėtinos už dauginamosios medžiagos gamybą, kuriai suteikta licencija, kaip numatyta 2 dalyje.

<...>.“

15. Šio reglamento 8 straipsnyje „Ūkininko teikiama informacija“ nurodyta:

„1. Pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką savininkui mokamo teisingo atlygio dydis gali būti sutarties tarp savininko ir atitinkamo ūkininko objektas.

2. Jeigu tokia sutartis nebuvo sudaryta arba netaikoma, ūkininkas, nepažeisdamas informacijos reikalavimų, keliamų pagal kitus Bendrijos teisės aktus arba pagal valstybių narių teisės aktus, turėtojo [savininko] prašymu privalo jam pateikti reikšmingą informaciją. Toliau pateikti punktai laikomi reikšminga informacija:

<...>

b) faktas, ar ūkininkas savo ūkio lauke arba laukuose sodinimui panaudojo nuėmus derlių gautą augalinę medžiagą, priklausančią vienai ar kelioms turėtojo [savininko] veislėms;

c) jeigu ūkininkas pasinaudojo šiais produktais, nuėmus derlių gautos augalinės medžiagos, priklausančios atitinkamai veislei arba veislėms, kiekis, kurį ūkininkas panaudojo remdamasis pagrindinio reglamento 14 straipsnio 1 dalimi;

<...>.“

16. Minėto reglamento 14 straipsnyje, kuriame įtvirtinta savininko įgyvendinama pagrindinio reglamento 14 straipsnio nuostatų laikymosi kontrolė, 1 dalyje nustatyta:

„<...> Ūkininkas, turėtojo [savininko] prašymu, privalo:

a) pateikti įrodymus, patvirtinančius informaciją, pateiktą pagal 8 straipsnį, parodydamas turimus susijusius dokumentus, kaip antai prekyraščius, panaudotas etiketes arba bet kokias kitas atitinkamas priemones <...>

<...>.“

17. Pagal įgyvendinimo reglamento 16 straipsnio 1 dalį:

„Kontrolę vykdo turėtojas [savininkas]. Jis gali sudaryti atitinkamus susitarimus, kad užsitikrintų ūkininkų, perdirbėjų organizacijų, kooperatyvų arba kitų žemės ūkio bendruomenės sluoksnių paramą.“

18. Įgyvendinimo reglamento 17 straipsnyje „Pažeidimai“ įtvirtinta:

„Turėtojas [savininkas] gali remtis teisėmis, kurias jam suteikia augalų veislių teisinė apsauga Bendrijoje, prieš asmenį, pažeidžiantį bet kurias sąlygas arba apribojimus, priskirtus prie nukrypti leidžiančios nuostatos remiantis pagrindinio reglamento 14 straipsniu, kaip nurodyta šiame reglamente.“

III – Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

19. Pasinaudodami pagrindinio reglamento 14 straipsnyje įtvirtinta leidžiančia nukrypti nuostata ir iš anksto pranešę STV, J. ir T. Geistbeck 2001–2004 m. augino pagal Sąjungos teisę saugomas veisles *Kuras, Quarta, Solara* ir *Marabel* bei pagal Vokietijos teisę saugomą veislę *Secura*.

20. Tačiau atlikusi patikrinimą STV pripažino, kad realiai augintų augalų skaičius kai kada daugiau kaip tris kartus viršijo deklaruotą kiekį. Remdamasi suma, kurios būtų reikalaujama, jei įprastomis sąlygomis būtų suteikta licencija dauginamosios medžiagos gamybai, STV apskaičiavo, kad dėl kiekių skirtumo jai mokėtinas žalos atlyginimas yra 4 576,15 euro. Vis dėlto J. ir T. Geistbeck sumokėjo tik pusę šios sumos. Sumokėta suma atitiko atlygį, kurį pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką būtų reikėję mokėti, jei būtų auginama remiantis išlyga ūkininkams.

21. Dėl to STV pareiškė ieškinį J. ir T. Geistbeck už nevisiškai deklaruotą saugomų augalų veislių auginimą ir pareikalavo grąžinti likusią 2 288 eurų sumą ir atlyginti 141,05 euro ikiteisminės procedūros išlaidų. STV reikalavimai buvo patenkinti pirmojoje ir apeliacinėje instancijose. J. ir T. Geistbeck dėl pastarojo sprendimo pateikė kasacinį skundą *Bundesgerichtshof*.

22. Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma prašo išaiškinti, kaip reikia apskaičiuoti tinkamą atlyginimą, pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį mokėtiną pagal šį reglamentą saugomų teisių savininkui. Šiuo klausimu, remdamasis minėtu Sprendimu *Schulin*, šis teismas teigia, kad ūkininkas, tinkamai neįvykdęs savo pareigos teikti informaciją saugomos augalų veislės savininkui, numatytos pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies šeštoje įtraukoje, negali remtis šio reglamento 14 straipsnio 1 dalimi ir jam gali būti pareikštas ieškinys dėl pažeidimo pagal minėto reglamento 94 straipsnį ir iš jo gali būti reikalaujama tinkamo atlyginimo.

23. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo abejonių dėl tokio atlyginimo apskaičiavimo būdo. Viena vertus, teismo manymu, atlyginimo apskaičiavimo pagrindas galėtų būti vidutinis dydis mokesčio, kurio toje pačioje teritorijoje reikalaujama už tos pačios augalų veislės dauginamosios medžiagos gamybą pagal licenciją (toliau – mokestis už gamybą pagal licenciją). Kita vertus, jį būtų galima apskaičiuoti remiantis atlygiu, kuris būtų mokėtinas teisėto auginimo atveju pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką kartu su įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio 5 dalimi (toliau – atlygis už teisėtą auginimą).

24. Pirmuoju atveju ūkininko mokėtino mokesčio už gamybą pagal licenciją dydis ir sąlygos sutaptų su taikomais tretiesiems asmenims. Antruoju atveju jis galėtų pasinaudoti ūkininkams skirtu lengvatiniu tarifu, t. y. atlygiu už teisėtą auginimą, atitinkančiu 50 % už dauginamosios medžiagos gamybą pagal licenciją mokėtinos sumos, jei šis atlygis nėra nustatytas atitinkamų savininko ir ūkininko sutartyje.

25. Tokiomis aplinkybėmis 2010 m. rugsėjo 30 d. sprendimu, užregistruotu Teisingumo Teismo kanceliarijoje 2010 m. spalio 26 d., *Bundesgerichtshof* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar tinkamas atlyginimas, kurį ūkininkas turi sumokėti augalų veislių teisinės apsaugos savininkui Bendrijoje pagal [pagrindinio reglamento] 94 straipsnio 1 dalį, nes panaudojo auginant gautą saugomos augalų veislės dauginamąją medžiagą ir neįvykdė [pagrindinio reglamento] 14 straipsnio 3 dalyje ir [įgyvendinimo reglamento] 8 straipsnyje nustatytų įpareigojimų, turi būti apskaičiuojamas pagal vidutinį toje pačioje teritorijoje mokėtino mokesčio už tam tikro saugomos augalų veislės dauginamosios medžiagos kiekio pagaminimą pagal licenciją dydį, ar vis dėlto reikia remtis (mažesniu) atlygiu, kuris būtų mokėtinas teisėto auginimo atveju pagal [pagrindinio reglamento] 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką ir [įgyvendinimo reglamento] 5 straipsnį?

2. Jei reikia remtis tik atlygiu už teisėtą auginimą, ar tokiu atveju, esant vienkartiniam pažeidimui dėl pažeidėjo kaltės, veislės apsaugos savininkas gali apskaičiuoti jam pagal [pagrindinio reglamento] 94 straipsnio 2 dalį atlyginti žalą remdamasis licenciniu mokesčiu už dauginamosios medžiagos gamybą?

3. Ar leidžiama arba net reikalaujama, apskaičiuojant pagal [pagrindinio reglamento] 94 straipsnio 1 dalį mokėtiną tinkamą atlyginimą arba pagal šio reglamento 94 straipsnio 2 dalį mokėtiną žalos atlyginimą, atsižvelgti į ypatingas daugelio savininkų teises įgyvendinančios organizacijos kontrolės sąnaudas ir nustatyti dvigubai didesnį nei įprastai sutartą atlyginimą arba pagal [pagrindinio reglamento] 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką mokėtiną atlygį?“

26. Rašytines pastabas pateikė šalys pagrindinėje byloje, Graikijos ir Ispanijos vyriausybės bei Europos Komisija. 2012 m. sausio 18 d. posėdyje dalyvavo šalys pagrindinėje byloje, Graikijos vyriausybė ir Komisija.

IV – Vertinimas

A – *Įžanginės pastabos*

27. Siekdamas atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prejudicinius klausimus, pirmiausia pateiksiu kelias įžangines pastabas dėl, pirma, J. ir T. Geistbeck pateikto klausimo, susijusio su nagrinėjamu atveju naudotos dauginamosios medžiagos kokybe, ir, antra, išlygos ūkininkams apimties.

28. Vėliau nagrinėsiu klausimą dėl metodo, taikytino apskaičiuoti tinkamą atlyginimą, mokėtiną augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje savininkui pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį. Galiausiai nagrinėsiu klausimą, ar apskaičiuojant tokį atlyginimą arba pagal minėto reglamento 94 straipsnio 2 dalį mokėtiną žalos atlyginimą galima atsižvelgti į tokios organizacijos, kaip antai pagrindinėje byloje, patirtas kontrolės priemonių sąnaudas[7].

7 — Pažymėtina, kad reikia vadovautis hipoteze, jog teisių savininkai į mokestį už gamybą pagal licenciją paprastai įtraukia įprastas su jų teisių apsauga susijusias kontrolės ir stebėjimo išlaidas.

1. Dėl saugomos dauginamosios medžiagos kokybės

29. J. ir T. Geistbeck teigimu, nagrinėjamos surinktos augalinės medžiagos kokybė nebeprilygo nurodytajai pagrindinio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje, todėl nebebuvo tinkama verslo sandoriams, kuriems reikia gauti licenciją. Todėl jie teigia, kad prastesnė derliaus kokybė neleidžia saugomos augalo veislės savininkui reikalauti sumokėti visą licencijos mokestį.

30. Reikia pastebėti, kad pagal intelektinės nuosavybės teisę saugomos medžiagos naudojimas neturi jokios įtakos medžiagos, kuriai taikoma saugoma teisė, t. y. augalų veislių šioje byloje, tapatybės apsaugai. Iš tiesų intelektinės nuosavybės teisė neišnyksta todėl, kad ja pasinaudojama.

31. Be to, tam, kad ūkininko veikla patektų į pagrindinio reglamento 14 straipsnyje numatytos išlygos ūkininkams taikymo sritį, derlius turi atitikti saugomos veislės požymius [8]. Taigi ūkininkas sodina ir daugina augalus, kurie atitinka nagrinėjamai veislei būdingas savybes.

2. Dėl išlygos ūkininkams apimties

32. Pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal pagrindinio reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punktą tam, kad būtų galima dauginti saugomos veislės surinktą augalinę medžiagą, paprastai būtinas savininko leidimas.

33. Tačiau pagrindinio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje numatyta šio principo išlyga. Šia išlyga siekiama išsaugoti žemės ūkio gamybą. Pagal šią nuostatą ūkininkams leidžiama, turint tikslą dauginti, lauke savo ūkyje naudoti augalinę medžiagą, gautą nuėmus derlių, išaugintą iš saugojamų veislių dauginamosios medžiagos, jei laikomasi to paties straipsnio 3 dalyje nurodytų kriterijų.

34. Taigi minėta išlyga netaikoma, jei ūkininkas nesilaiko pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų ir įgyvendinimo reglamente patikslintų įpareigojimų.

35. Iš tiesų minėtame Sprendime *Schulin* Teisingumo Teismas jau trumpai aptarė ūkininko teisės remtis minėta išlyga apimtį. Teisingumo Teismo teigimu, ūkininkas, nesumokėjęs teisingo atlygio savininkui už medžiagos, gautos nuėmus iš saugojamų veislių dauginamosios medžiagos išaugintą derlių, naudojimą, negali remtis pagrindinio reglamento 14 straipsnio 1 dalimi, todėl turi būti pripažintas be leidimo atliekančiu šio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje numatytus veiksmus. Todėl, remiantis to paties reglamento 94 straipsniu, šiam ūkininkui savininkas gali pareikšti ieškinį dėl tokio pažeidimo nutraukimo arba reikalauti tinkamo atlyginimo, arba ir dėl vieno, ir dėl kito. Ūkininkas, kuris veikia tyčia ar dėl neatsargumo, privalo atlyginti savininkui ir jo patirtą žalą [9].

36. Manau, kad rezultatas būtinai turėtų būti toks pats, jei ūkininkas tinkamai neįvykdytų pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies šeštoje įtraukoje įtvirtintos pareigos teikti informaciją, nes šiame straipsnyje, kuriame pateikiami pasinaudojimo pagrindinio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje numatyta išlyga kriterijai, nurodytas ir minėtame Sprendime *Schulin* numatytas teisingas atlygis, ir informacijos pateikimas.

37. Kaip savo pastabose nurodo Komisija, jei ūkininkas neįvykdo pareigos teikti informaciją savininkui pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies šeštą įtrauką, skaitomą kartu su įgyvendinimo reglamento 8 straipsniu, ir už šią produkcijos dalį jam nesumoka teisingo atlygio, pagrindinio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta išlyga nebegali būti taikoma.

8 — Dėl Europos žemės ūkyje auginamų veislių savybių žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados Teisingumo Teismo nagrinėjamoje byloje *Association Kokopelli* (C-59/11) 1–4 punktus.

9 — Minėto Sprendimo *Schulin* 71 punktas.

38. Iš tiesų, jei nesilaikoma minėtų pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų teisėto auginimo sąlygų, šio reglamento 14 straipsnio 1 dalyje numatyta išlyga nebetaikoma. Todėl jei auginant nesilaikoma šio straipsnio 3 dalyje nurodytų kriterijų, pažeidžiamos pagrindinio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje savininkui suteiktos teisės.

B – *Pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje numatyto tinkamo atlyginimo apskaičiavimas*

39. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad STV turi teisę reikalauti sumokėti tinkamą atlyginimą pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį dėl augalų veislių apsaugos pažeidimo. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad J. ir T. Geistbeck buvo kalti dėl pareigos teikti informaciją pažeidimo, todėl STV taip pat gali reikalauti atlyginti patirtą žalą pagal to paties reglamento 94 straipsnio 2 dalį.

40. Pirmiausia reikia pažymėti, kad nagrinėjant pagrindinio reglamento 94 straipsnį reikia laikytis hipotezės, jog šio straipsnio tikslas yra užtikrinti visišką atlyginimą, pagrįstą *restitutio in integrum* principu [10]. Kitaip tariant, atlyginimu, kuris turi būti sumokėtas pažeidus augalų veislių apsaugos teises, siekiama grąžinti šių teisių savininką į iki pažeidimo buvusią padėtį. Tačiau šioje byloje minėtą principą taikyti nėra paprasta, nes ankstesnę padėtį galima atkurti arba remiantis teisėto auginimo atveju, arba įvertinant mokestį, gaunamą už dauginamosios medžiagos gamybą pagal licenciją.

1. Pagrindinio reglamento 14 ir 94 straipsniuose įtvirtinta skirtinga tvarka

41. Dėl tinkamo atlyginimo pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį apskaičiavimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo du metodus, kuriuos būtų galima taikyti minėtam atlyginimui apskaičiuoti: grindžiamą mokesčiu už gamybą pagal licenciją arba grindžiamą atlygiu už teisėtą auginimą.

42. Reikia pažymėti, kad pagrindinio reglamento 94 straipsnio tekste nėra jokių nuorodų į galimybę, apskaičiuojant šioje nuostatoje minimą tinkamą atlyginimą, atsižvelgti į atlygio už teisėtą auginimą, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtą įtrauką, dydį.

43. Be to, reikia pastebėti, kad versijose kai kuriomis kalbomis (pirmiausia ispanų, danų, vokiečių, anglų, suomių ir italų kalbomis) pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje [11] ir 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje [12] vartojamos skirtingos sąvokos, o versijoje prancūzų kalba abiejose nuostatose vartojama ta pati sąvoka, t. y. „rémunération équitable“. Vis dėlto tokiais kalbiniais skirtumais negalima grįsti jokios išvados, todėl minėtas nuostatas reikia nagrinėti įvertinant kiekvienos iš jų kontekstą, pirmiausia atsižvelgiant į jų tikslus.

44. Pirmiausia reikia priminti, kad pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje numatytas teisingas atlygis yra išlygą įtvirtinančios nuostatos dalis. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Schulin* jau yra nusprendęs, kad, remiantis pagrindinio reglamento 17 ir 18 konstatuojamosiomis dalimis, šio reglamento 14 straipsnio nuostatos, priimtos siekiant viešojo intereso užtikrinti žemės ūkio gamybą, yra taisyklės, pagal kurią, norint dauginti nuėmus saugomos veislės derlių surinktą augalinę medžiagą, būtinas savininko leidimas [13], išimtis.

10 — Šiuo klausimu žr. E. Bonadio „Remedies and sanctions for the infringement of intellectual property rights under EC law“, *European Intellectual Property Review*, Nr. 8, 30 tomas, 2008, p. 324.

11 — Šių versijų tekstas yra atitinkamai: „indemnización razonable“, „rimelig vederlag“, „angemessenen Vergütung“, „reasonable compensation“, „equa compensazione“ ir „kohtuullinen korvaus“.

12 — Šiose versijose atitinkamai vartojamos tokios sąvokos: „remuneración justa“, „rimelig godtgoerelse“, „angemessene Entschädigung“, „equitable remuneration“, „equa remunerazione“ ir „kohtuullinen palkkio“.

13 — Minėto Sprendimo *Schulin* 47 punktas.

45. Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Brangewitz* taip pat pripažino, kad iš ūkininkų teisės be išankstinio savininko leidimo auginti augalinę medžiagą, gautą užauginus veislės, kuriai taikytina išlyga, dauginamąją medžiagą, kyla jų pareiga minėto savininko prašymu pateikti visą reikalingą informaciją ir, išskyrus smulkius ūkininkus, jam sumokėti teisingą atlygį[14].

46. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad pagrindinio reglamento 14 straipsnyje įtvirtinta augalų veislių apsaugos savininkų ir ūkininkų interesų pusiausvyra. Išlyga ūkininkams, t. y. auginimas be išankstinio leidimo, taikoma kartu su pareigomis pateikti informaciją ir sumokėti teisingą atlygį, suteikia galimybę užtikrinti abipusius ūkininkų ir savininkų interesus esant jų tiesioginiams santykiams[15].

47. Todėl pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje nurodytą teisingo atlygio sąvoką būtina aiškinti siaurai ir atsižvelgiant į tai, kad ji yra minėtame straipsnyje įtvirtintos galimybės taikyti išlygą sudėtinė dalis.

48. Be to, pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje minimą tinkamo atlyginimo sąvoką ir šio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje nurodytą teisingo atlygio sąvoką reikia aiškinti atsižvelgiant į reglamento kontekstą ir juo siekiamus tikslus.

49. Vertinant bendrai, kaip nurodyta pagrindinio reglamento 5 konstatuojamojoje dalyje, juo siekiama bendro tikslo pagerinti apsaugą visiems augalų veislių selekcininkams[16]. Atsižvelgdamas į pagrindiniame reglamente įtvirtintą tikslą apsaugoti augalų veislių savininkus manau, kad šio reglamento 94 straipsnio 1 dalimi savininkui suteikiama galimybė siekti, kad jo interesai būtų apsaugoti nuo bet kokio asmens, kuris be išankstinio leidimo atlieka pagrindinio reglamento 13 straipsnio 2 dalyje nurodytus veiksmus[17].

2. Mokesčiu už gamybą pagal licenciją pagrįstas metodas

50. Siekiant užtikrinti minėtą saugomų augalų veislių savininkų apsaugą ir juos grąžinti į iki jų teisių pažeidimo buvusią padėtį, tinkamą atlyginimą pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį reikia apskaičiuoti atsižvelgiant į mokestį už gamybą pagal licenciją.

51. Ši nuostata taikytina ir kai pažeidimą padaręs asmuo neveikė tyčia arba neatsargiai[18]. Ja siekiama užtikrinti, kad savininkas gautų tinkamą atlyginimą, kuris, mano manymu, negali būti mažesnis už kompensaciją, kurios pagal pagrindinio reglamento 13 straipsnį minėtas savininkas galėtų reikalauti už dauginamosios medžiagos gamybą pagal licenciją.

52. Atsižvelgdamas į tai, kad pagrindinio reglamento 14 straipsnyje įtvirtinta išlyga, manau, jog pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje nurodytų sąlygų, kurios yra to paties straipsnio 1 dalyje numatytos išimties taikymo pagrindas, nesilaikantis ūkininkas turėtų būti prilyginamas bet kokiam kitam trečiajam asmeniui, kuris privalo įsigyti saugomą veislę rinkoje sumokėdamas mokestį už gamybą pagal licenciją. Todėl pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų pareigų nevykdantis ūkininkas nebegali pasinaudoti šiame straipsnyje numatyta išlyga.

14 — Minėto Sprendimo *Brangewitz* 43 punktas.

15 — Šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Brangewitz* 43 punktą ir pagal analogiją 2003 m. vasario 6 d. Sprendimo *SENA* (C-245/00, Rink. p. I-1251) 36 punktą.

16 — Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato D. Ruiz Jarabo Colomer išvados byloje, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Jäger*, 40 punktą. Reikia pastebėti, kad pagrindiniu reglamentu buvo siekiama ne reguliuoti žemės ūkio produkcijos sektorių, bet sukurti augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje sistemą.

17 — Be to, reikia pastebėti, kad šiuo mechanizmu sukurta atskira atlyginimo sistema, kuria siekiama užtikrinti pagrindinio reglamento veiksmingumą.

18 — Dėl pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje numatyto tinkamo atlyginimo objektyvaus pobūdžio žr. minėto Sprendimo *Greenstar-Kanzi* 48 punktą.

53. Tokią išvadą gali patvirtinti ir įgyvendinimo reglamento 17 straipsnis, pagal kurį savininkas gali remtis teisėmis, kurias jam suteikia augalų veislių teisinė apsauga Bendrijoje, prieš asmenį, pažeidžiantį bet kurias sąlygas arba apribojimus, taikytinus pagrindinio reglamento 14 straipsnyje įtvirtintai išlygai.

54. Taip pat manau, kad reikia pastebėti, jog pasirinkus kitokį požiūrį ūkininkai nebūtų skatinami laikytis pareigos teikti informaciją savininkui, nes išlygai taikyti būtinų sąlygų nesilaikymas realiai nesukeltų jokių atgrasomųjų ekonominių pasekmių.

55. Vadovaujantis tokiu požiūriu, kaip tai matyti ir iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, teisės į atlyginimą savininkui apribojimas atlygį už teisėtą auginimą atitinkančia suma iš tiesų suteiktų nepagrįstą pranašumą ūkininkams, nevykdantiems pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalyje numatytų pareigų.

56. Sistemos pagrindiniam tikslui užtikrinti didesnę augalų veislių apsaugą prieštarautų tvarka, pagal kurią ūkininkas – nesvarbu, ar jis laikosi pareigos teikti informaciją, – visuomet privalėtų mokėti tik mokestį už teisėtą auginimą, kurio dydis pagal taikytinus teisės aktus išliktų gerokai mažesnis nei mokestis už gamybą pagal licenciją.

57. Šiuo klausimu taip pat reikia pastebėti, kad nors pareiga sumokėti tinkamą atlyginimą pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį, apskaičiuotą remiantis mokesčiu už gamybą pagal licenciją, lemtų didesnę kompensaciją nei numatyta už teisėtą auginimą pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnį, tai nebūtų „baudžiamasis“ nuostolių atlyginimas (*punitive damages*), turintis ir sankcijos bruožų[19]. Vis dėlto šis metodas suteiktų galimybę įpareigoti sumokėti dauginamosios medžiagos gamybos pagal licenciją kainą, kai auginant buvo padarytas pažeidimas, todėl atliktų prevencinę funkciją.

58. Galiausiai manau, kad siekiant nustatyti pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje numatyto tinkamo atlyginimo dydį tokioje situacijoje, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, reikia remtis mokesčiu už gamybą pagal licenciją. Iš tiesų bet koks kitoks aiškinimas neleistų įgyvendinti reglamento tikslo ir užtikrinti jo veiksmingumo.

59. Vis dėlto, jei Teisingumo Teismas nepritartų mano nuomonei dėl būtinybės apskaičiuojant pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje numatytą tinkamą atlyginimą remtis mokesčiu už gamybą pagal licenciją, pateiksiu kelias pastabas dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pasiūlyto kito apskaičiavimo metodo, pagrįsto atlygiu už teisėtą auginimą.

3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pasiūlytas alternatyvus metodas

60. Pirmiausia reikia pažymėti, kad jei tinkamas atlyginimas, kurį ūkininkas turi sumokėti savininkui už pažeidimą pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį, būtų apskaičiuojamas remiantis atlygiu už teisėtą auginimą, toks atlyginimas būtų aiškiai mažesnis nei suma, kurią turi mokėti tretieji asmenys už dauginamosios medžiagos gamybą pagal licenciją.

61. Reikia pastebėti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog J. ir T. Geistbeck veiksmai įvyko dėl jų kaltės, todėl STV taip pat gali reikalauti atlyginti patirtą žalą pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalį[20].

19 — Taip pat žr. šioje byloje netaikytiną 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32) 26 konstatuojamąją dalį.

20 — Dėl savininko patirtos žalos apskaičiavimo galimų metodų ir jų keliamų problemų žr. G. Würtenberger ir kt. „European Plant Variety Protection“, Oxford University Press, Oksfordas, 2009, p. 177 ir 178.

62. Tokiomis aplinkybėmis ir siekiant užtikrinti pagrindinio reglamento bendrojo tikslo įgyvendinimą bei išvengti padėties, kai dėl dauginimo be leidimo pažeidėjai gautų nepagrįsto pelno, palyginti su pagal licenciją dauginamąją medžiagą gaminančiais trečiaisiais asmenimis, manau, kad pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalį atlygintinos žalos dydį būtina nustatyti remiantis mokesčiu už gamybą pagal licenciją. Tuomet pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalyje nurodyto savininko patirta žala atitiktų minėto mokesčio ir pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje nurodyto teisingo atlygio skirtumą [21].

63. Reikia pažymėti, kad atlygis už teisėtą auginimą atitinka tik 50 % mokesčio už gamybą pagal licenciją dydžio [22]. Taigi tokiomis aplinkybėmis pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalį savininko patirtos žalos dydis atitinka atlygio už teisėtą auginimą bei mokesčio už auginimą pagal licenciją skirtumą ir minėtas savininkas neprivalo to įrodyti.

64. Be to, kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo minėtas įprastas kontrolės ir stebėjimo išlaidas, reikia nurodyti, kad, atlygį už teisėtą auginimą pripažinus pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje nurodyto tinkamo atlyginimo apskaičiavimo pagrindu, pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies ketvirtoje įtraukoje numatytas atlygis padengtų ne visas tokias išlaidas, kurios paprastai įtraukiamos į mokesčio už gamybą pagal licenciją sumą.

65. Tai reiškia, kad jei minėtas metodas būtų pripažintas tinkamu, saugomos veislės savininkas turėtų galėti apskaičiuoti pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalį atlygintinos žalos sumą, remdamasis mokesčiu už gamybą pagal licenciją, į kurį būtų įtrauktos ir savininko patirtos įprastos kontrolės, ir stebėjimo išlaidos. Ekonominiu požiūriu savininkui tai lemtų tokį patį rezultatą, kokį siūlau pagrindiniame atsakyme.

4. Atsižvelgimas į ypatingų kontrolės priemonių sąnaudas

66. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat prašo atsakyti, ar gali būti atlygintos daugelio savininkų teises įgyvendinančios organizacijos ypatingų kontrolės priemonių, taikomų siekiant išaiškinti galimus teisių į augalų veisles pažeidimus pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 ir 2 dalis, sąnaudos ir ar išlaidas joms galima apskaičiuoti taikant dvigubą sutarto atlyginimo vienkartinę sumą.

67. Pirmiausia dėl šio klausimo pobūdžio Komisija nurodo, kad jis neturi įtakos pagrindinės bylos sprendimui. Reikia pripažinti, jog iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad STV nereikalavo sumokėti vienkartinės sumos ir kad pagrindinė byla susijusi tik su labai maža ikiteisminės procedūros išlaidų suma, t. y. 141,05 euro, kuri akivaizdžiai susidaro ne dėl STV vykdomos kontrolės priemonių. Vis dėlto manau, kad šis klausimas nėra hipotetinis, nes jis glaudžiai susijęs su pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 ir 2 dalių taikymu [23].

68. Nagrinėjant šį klausimą iš esmės, svarbu pažymėti, kad pagal įgyvendinimo reglamento 3 straipsnio 2 dalį savininkams leidžiama atitinkamai vienytis įgyvendinant iš pagrindinio reglamento 14 straipsnio kylančias teises. Iš tiesų jie gali veikti vieni, keliese arba šiam tikslui sukurti organizaciją [24].

21 — Reikia pridurti, jog įgyvendinimo reglamento 18 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad jei ūkininkas pakartotinai ir tyčia nevykdė savo pareigų pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalį, atsakomybė atlyginti savininko patirtą žalą apima ne mažiau kaip vienkartinę išmoką, apskaičiuotą pagal keturgubą mokesčio už gamybą pagal licenciją vidutinę sumą, neužkertant kelio kompensacijai už bet kokius didesnius nuostolius. Vis dėlto įgyvendinimo reglamento nuostatomis negalima įtvirtinti didesnės apimties pareigų nei numatytos pagrindiniame reglamente. Dėl įgyvendinimo reglamento 8 straipsnio 2 dalies aiškinimo žr. minėto Sprendimo *Schulin* 60 punktą.

22 — Remiantis įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio 1 dalimi, šio atlygio dydis gali būti ir sutarties tarp savininko ir ūkininko objektas.

23 — Be kita ko, reikia pastebėti, kad, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, šis klausimas kyla iš *Bundesgerichtshof* praktikos atstovavimo teisių pažeidimo srityje. Šioje srityje *Bundesgerichtshof* jau ilgą laiką leidžia už tokius teisės pažeidimus persekiojančiai teisių įgyvendinimo bendrovei reikalauti vadinamosios dvigubos įprasto licencinio mokesčio priemokos „už pažeidimą“.

24 — Šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Jäger* 51 punktą.

69. Iš minėto Sprendimo *Jäger* matyti, kad STV yra bendrovė, kurios tikslas – saugoti jos dalyvių, kurie tiesiogiai ir netiesiogiai gamina ar parduoda sėklas arba yra suinteresuoti jų gamyba ar pardavimu, ekonominius interesus. Be kita ko, ši bendrovė kontroliuoja selekcininkų teises nacionaliniu ir tarptautiniu mastu bei dauginimo ar prekybos bendrovėse organizuoja patikrinimus, susijusius su savo dalyvių arba trečiųjų asmenų selekcininkų teisėmis. Šios funkcijos taip pat apima su augalų veislėmis susijusių licencijos mokesčių rinkimą ir galiausiai bendro pobūdžio priemones, kuriomis siekiama skatinti kokybiškų sėklų gamybą, tiekimą vartotojams ir platinimą [25].

70. Kaip savo pastabose nurodė Graikijos vyriausybė, pagrindinio reglamento 14 straipsnyje numatyta galimybė kolektyviai įgyvendinti savo teises nereiškia, kad už tokius kolektyvinius veiksmus turi atlyginti ūkininkas, net jeigu jis pažeidžia šio reglamento nuostatas. Atvirkščiai, remiantis pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies penkta įtrauka kartu su įgyvendinimo reglamento 16 straipsniu, pagal kuriuos kontrolę vykdo savininkas, šias išlaidas savininkas turi įtraukti į mokestį už gamybą pagal licenciją.

71. Atsižvelgiant į tokios organizacijos, kaip antai šioje byloje, vaidmenį, kuris glaudžiai susijęs su kontrole ir patikrinimais, skirtais apsaugoti suinteresuotų selekcininkų teises, į jos patirtas ypatingų kontrolės priemonių sąnaudas negalima atsižvelgti atskirai apskaičiuojant mokėtiną tinkamą atlyginimą pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalį arba žalos atlyginimą pagal minėto reglamento 94 straipsnio 2 dalį.

72. Manau, kad į išlaidas šioms priemonėms galima atsižvelgti tik tokiu atveju, jei tai yra su konkretaus pažeidimo nagrinėjimu susijusios papildomos ikiteisminės arba bylinėjimosi išlaidos, kurias galima reikalauti atlyginti pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalį, jei įvykdytos joje įtvirtintos sąlygos [26]. Bet kuriuo atveju tarp tokių išlaidų ir nagrinėjamo pažeidimo turi būti priežastinis ryšys.

73. Galiausiai reikia pažymėti, kad jeigu, kaip siūlau, pagrindinio reglamento 94 straipsnio 1 dalyje numatytas tinkamas atlyginimas būtų apskaičiuojamas remiantis mokesčiu už gamybą pagal licenciją, savininkas negalėtų reikalauti kompensuoti įprastų kontrolės ir stebėjimo išlaidų, susijusių su pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies penktoje įtraukoje ir įgyvendinimo reglamento 16 straipsnyje numatyta kontrole [27].

74. Prie tokios išvados reikia prieiti, nes, kaip matyti iš šios išvados, įprastos kontrolės ir stebėjimo išlaidos, netgi jei būtų didelės, turėtų būti pripažintos įskaičiuotomis į už gamybą pagal licenciją gaunamas sumas, todėl ir įtrauktomis į mokesčio už gamybą pagal licenciją dydį, nes savininkas kontrolę vykdytų pagal pagrindinio reglamento 14 straipsnio 3 dalies penktą įtrauką ir įgyvendinimo reglamento 16 straipsnį. Iš tiesų tinkamo atlyginimo dydžio apskaičiavimas remiantis mokesčiu už gamybą pagal licenciją suteikia galimybę pašalinti pažeidimo pasekmes ir taip grąžina savininką į iki pažeidimo buvusią padėtį.

25 — Žr. minėto Sprendimo *Jäger* 17 punktą.

26 — Manau, kad tokia išvada atitinka ir Direktyvos 2004/48 26 konstatuojamojoje dalyje, ir jos 13 straipsnyje įtvirtintus principus.

27 — Be šių išlaidų, savininkas pagal pagrindinio reglamento 94 straipsnio 2 dalį taip pat gali reikalauti kompensacijos jo patirtai žalai atlyginti.

V – Išvada

75. Atsižvelgdamas į visus anksčiau išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui, pirma, pripažinti, kad nėra reikalo atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą ir, antra, į pirmąjį ir trečiąjį *Bundesgerichtshof* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

„Tinkamas atlyginimas, kurį pagal 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 94 straipsnio 1 dalį turi sumokėti ūkininkas augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje savininkui, nes panaudojo auginant gautą saugomos augalų veislės dauginamąją medžiagą ir neįvykdė Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalyje ir 1995 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1768/95, įgyvendinančio Reglamento Nr. 2100/94 14 straipsnio 3 dalyje numatytos žemės ūkio išimties taisykles, iš dalies pakeisto 1998 m. gruodžio 3 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2605/98, 8 straipsnyje įtvirtintų pareigų, turi būti apskaičiuojamas remiantis vidutiniu dydžiu mokesčio, kurio toje pačioje teritorijoje reikalaujama už tos pačios augalų veislės dauginamosios medžiagos gamybą pagal licenciją. Atsižvelgiant į tai, kad, pirma, tinkamo atlyginimo dydžio apskaičiavimas minėtu pagrindu suteikia galimybę grąžinti savininką į iki pažeidimo buvusią padėtį ir, antra, kontrolės ir stebėjimo išlaidos turi būti pripažintos savininko įskaičiuotomis į licencijos mokestį, savininkas gali reikalauti sumokėti šias išlaidas, tik jeigu jos yra su konkretaus pažeidimo nagrinėjimu susijusios papildomos ikiteisminės arba bylinėjimosi išlaidos, kurias galima reikalauti atlyginti pagal Reglamento Nr. 2100/94 94 straipsnio 2 dalį ir joje įtvirtintomis sąlygomis.“